

بررسی و تحلیل اندیشه‌های سوسیالیستی در شعر دو شاعر حزبی فارسی

دکتر منوچهر جوکار^{*۱}

دکتر پروین گلی‌زاده^۲

فاطمه روان^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۲/۱۵

چکیده

انقلاب مشروطه ایران (۱۲۸۵) و پیامدهای آن درهای تازه‌ای به روی مردم گشود و به‌ویژه شاعران را با موضوعات اجتماعی و فرهنگی جدیدی همچون دردها و مشکلات مردم مواجه کرد که پیش از آن از اولویت‌های شعر شمرده نمی‌شد. پس از مشروطه، شکل‌گیری احزاب چپ‌گرا و وقوع جنبش‌ها و انقلاب‌های سوسیالیستی و نظام‌های سیاسی برآمده از این انقلاب‌ها که از سده بیستم میلادی نخست در روسیه تزاری و سپس دیگر نقاط جهان رخ داد، بر بخشی از ادبیات ایران تأثیر گذاشت؛ بعلاوه، شعارهای سوسیالیست‌ها با آرمان‌ها و نیازهای بعضی از روشنفکران و کنشگران اجتماعی و فرهنگی ایران، از جمله نویسندگان و شاعران، مطابق افتاده بود. بر این اساس، گروهی از شاعران از مشروطه به این سو با گرایش یا عضویت در احزاب چپ، با رویکردی سوسیالیستی به اوضاع کشور توجه نشان دادند و با مظاهر نظام سرمایه‌داری به مبارزه پرداختند. این اندیشه‌ها در شعر آنان بازتاب بسیاری داشته‌است. در این مقاله ضمن اشاره به اندیشه و اصول و مفاهیم سوسیالیسم و سرچشمه‌های ورود آن به ایران، بازتاب این اندیشه‌ها و مفاهیم را با ذکر شواهدی در شعر لاهوتی و افراشته -شاعرانی که رسماً عضو حزب سوسیالیستی بوده‌اند- بررسی کرده‌ایم. اعتراض به فاصله طبقاتی، برابری حقوق، دفاع از حقوق کارگران و دهقانان و غیره مهمترین موضوعاتی است که این گروه با به کارگیری واژگان خاص شاعران سوسیالیست، در شعر خود وارد کرده‌اند.

واژگان کلیدی: سوسیالیسم، شاعران حزبی فارسی، لاهوتی، افراشته.

* m.joukar@scu.ac.ir

۱ و ۲. دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز (نویسنده مسئول)

۳. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز